MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 313/2002/1

Louisa Anna Sammut

vs

Anthony *sive* Tonio Ciantar

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici tat-18 ta' Marzu 2002 a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-attrici u l-konvenut Anthony *sive* Tonio Ciantar izzewgu fit-tmienja u ghoxrin 28 ta' April 1991, kif jirrizulta mic-Certifikat taz-Zwieg hawn anness u mmarkat bhala Dok. "LS1".

Illi l-partijiet isseparaw legalment permezz ta’ kuntratt datat 28 ta’ Mejju 1998 fl-atti tan-Nutar Patrick Critien (Dok. “LS2”);

Illi ma twieldu l-ebda tfal minn dan iz-zwieg.

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga u/jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, li kif ser jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza, ghamlitha mpossibbli ghall-partijiet li jaqdu l-obbligazzjonijiet taghhom fiz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt tal-att taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-attrici ghaz-zwieg imsemmi kien marbut ma’ kundizzjoni li tirreferi ghall-futur.

Illi ghalhekk, l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett u nvalidu skond il-ligi.

Illi ghalhekk l-attici talbet li l-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m’ghandhiex:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-partijiet fit-tmienja u ghoxrin (28) ta’ April 1991 fuq imsemmi huwa null u nvalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-Ligi.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li hu ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol 4 sa 21 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut tas-19 ta’ Lulju 2002 a fol 27 tal-process fejn gie eccepiet:-

(1) Illi l-konvenut ma jopponix it-talbiet attrici izda *stante* li dawn m'ghandhomx ikunu imputabbli ghall-eccipjenti, huwa ma ghandux ibaghti spejjez.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 28 u 29 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta tad-9 ta' Ottubru 2002 fejn inghata Digriet tal-Affidavits tal-partijiet ta' erbghin (40) jum kull wiehed u l-kawza thalliet ghas-sentenza ghat-30 ta' April 2003.

Rat l-affidavit tal-attrici, ta' Trevor Zammit u Myriam Busuttil esebiti b'nota datata 25 ta' Novembru 2002.

Rat li nghata visto ghall-istess affidavits, izda l-konvenut ma pprezenta l-ebda xhieda jew affidavit tieghu.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din hija kawza fejn l-attrici qed titlob li z-zwieg taghha mal-konvenut jigi ddikjarat null u bla effett *stante* li qed isostni li l-istess zwieg kien vizzjat peress li l-partijiet kellhom difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u/jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tieghu; il-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga u fl-ahharnett ghaliex l-attrici sostniet li l-kunsens taghha kien marbut ma kondizzjoni li tirreferi ghall-futur u dan kollox ghat-termini tal-**artikolu 19 (1) (d) (f) u (g)** tal-**Att XXXVII tal-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:

"Artikolu 19 (1*) B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.*

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."*

Illi l-ahhar stipulazzjoni li fuqha hija bbazata l-azzjoni attrici hija dik *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (g)** li tipprovdi li z-zwieg huwa null:-

(g) *jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kundizzjoni li tirreferi ghall-futur".*

Illi artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid iIli z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju *"supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly* .

Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily

constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 Sabattani held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from 'amentia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage…….. Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity……"

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard in*** **'L'immaturite' et le consentement matrimonial"** (pg. 54-55***)*** jghid is-segwenti*:*-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002; **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002; **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid :-

*"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. **(Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*"Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics".* (***Vidadrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi skond il-gurisprudenza nostrali d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenjzlai taz-zwieg gew indirizzati b'dan il-mod

fis-sentenza **“Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed”** (P.A. (NA) 27 ta’ Lulju 1999) inghad li:-

*“Fil-kawza **“Haidin vs Haidin”** (PA. (Q.K) 7 ta’ Lulju 1994), il-qorti qalet illi m’ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta’ l-kumplament ta’ hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita’ tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq ‘a partnership for life’.*

*Mill-gurisprudenza nostrana, jista’ jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta’ taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta’ u l-assistenza, l-unita’ u l-indossubilta’ taz-zwieg, l-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta’ l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta’ ghajnuna u ta’ assistenza lil xulxin, b’impenn biss a favur ta’ xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-‘communio vitae’. Fil-kawza **“Micallef vs Micallef’** deciza fl-4 ta’ Mejju 1993, il-Prim’Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi ‘element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja (‘communio vitae’) bejniethom”.*

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *(“colorem habens, substantiam vero nullam”)* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi *“eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu”*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, il-Qorti fil-kawza **“Bonnici vs Bonnici”** (P.A. 30 ta’ Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat il-*’finis operis’* taz-zwieg gie effettivament eskluz

mill-vera rieda ta’ parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **“Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine”.*** (P.A. 22 ta’ Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x’inhu zwieg jew inkella xort’ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta’ simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **“Galea vs Walshi** (P.A. 30 ta’ Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *“meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata”.* Illi fis-sentenza **“Muscat vs Borg Grech”** (P.A. 14 ta’ Awissu1995) il-Oorti spjegat il-kuncett ta’ simulazzjoni b’dawn il-kliem:-

“Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b’att pozittiv tal-volonta’ tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu”.

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **“Francesco Theuma vs Liugi Camilleri et”,** (K. 1 ta’ Ottubru 1884 - Vol. X p.912) :-

“a poter dedursi la invalidita dell’atto e’ necessario che risulti chiaro, che cio’ che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe’ ‘fictio seu ostensio falsi pro vero’.

Illi fil-kawza **“Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*”** (P.A. (RCP) 28 ta’ Mejju 2002) inghad li *“meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero’ bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe’, issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe’ saret simulazzjoni parzjali”.*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg".*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot il-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il--Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"consortium vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabilta` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-"consortium vitae" hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-"Consortium Vitae" tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresuponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indissolubilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, ***J. Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power".*

Illi wkoll, ***D.J. Burns*****,** fii-kummentarju tieghu (***D.J. Burns***, "**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indissolubilta') *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe':-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero' fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori iz-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi mill-provi prodotti jidher car li l-attrici meta dahlet f'dan iz-zwieg fl-eskluzjoni pozittiva ta' wiehed mill-elementi essenzjali fiz-zwieg u cjoe' l-prokreazzjoni ta' l-ulied, u dwar dan l-istess attrici kienet kategorika tul l-affidavit taghha kollu, tant li hija kkonfessat li din mhux biss kienet ix-xewqa taghha, izda li hija espremiet apertament din ir-

rieda taghha sew qabel iz-zwieg mal-hbieb taghha u mal-konvenut, u dwar din ix-xewqa hija baghet konsistenti tul iz-zwieg kollhu taghha, tant li tammetti wkoll li fir-relazzjoni taghha mal-konvenut hija dejjem uzat pilloli kontracettivi sabiex zgur ma jkollhiex tfal.

Illi dan jidher li gie accettat ghal kollox mill-konvenut, ghalkemm snin wara tali celebrazzjoni taz-zwieg huwa pprova jhajjar lill-attrici sabiex jippruvaw ikollhom tfal, izda l-attrici baqghet soda u xorta baqghet tinsisti li ma rieditx ikollha tfal, ghalkemm qalet li f'dak iz-zmien li l-istess konvenut ghamel dan it-tentattiv kien hemm gja` problemi serji fiz-zwieg.

Illi pero' dawn l-avvenimenti l-ahhar imsemmija huma ghall kollox irrelevanti ghall-mertu tal-kawza odjerna, *stante* li jidher car u bla ebda ebda dubju kwalunkwe li minn ezami akkurat tal-provi, li d-determinazzjoni tal-attrici li hija ma jkollhiex tfal f'dan iz-zwieg tant kienet cara u espressa b'diversi modi anke qabel iz-zwieg, li din il-Qorti ma ghandha l-ebda xelta ohra hlief li tiddikjara li l-kunsens tal-attrici kien ivvizzjat *stante* li hija definittivament u posittivament eskludiet wiehed mill-aktar elementi essenzjali taz-zwieg fir-rabta taghha mal-konvenut.

Illi dan jidher ukoll li japplika ghall-konvenut, *stante* li ghalkemm ma jidhirx li din kienet kundizzjoni li huwa hareg biha, certament li l-attrici rrizulta li qaltlu biha u huwa accetta sinifikament qabel iz-zwieg, u allura jirrizulta b'dan li huwa assuma l-istess kundizzjoni sabiex izzewweg lill-attrici u ghalhekk bl-istess mod il-kunsens tieghu huwa wkoll difettuz.

Illi ghalhekk l-partijiet resqu ghal dan iz-zwieg ghar-ragunijiet precizi taghhom, totalment indipendenti minn dak li parti kienet thoss ghall ohra, u *vice versa,* u dan huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) inghad li:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life'.*

*Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossolubilta' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewwga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn biss a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza **"Micallef vs Micallef'** deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi mhux hekk biss izda apparti dan kollu jidher li din ir-rabta li ppruvaw jaghmlu l-partijiet bejniethom, almenu abbazi tal-provi prodotti, kienet biss komunjoni ta' ezistenza flimkien ghall skopijiet ta' karriera jew negozju, *stante* li mix-xhieda kollha prodotta jidher li l-karriera u n-negozju kienu l-prijorita' tal-istess partijiet, u fil-fatt ma hemm xejn dwar l-element ta' mhabba u komunjoni ta' hajja li suppost li jwasslu lil tnejn minn nies biex jinghaqdu f'dan l-att ta' unjoni bejniethom.

Illi ma hemm l-ebda dubju li l-karriera ta' kull persuna, mara jew ragel hija mportanti hafna ghal dak li jkun, pero' certament il-karriera waheda m'hijiex is-soluzzjoni jew l-ghan ahhari tal-hajja mizzewwga izda parti biss minnha,

ben che’ mportanti; dwar ix-xhieda tal-attrici jidher li qed jigi mplikat li wiehed jew wahda jfittex jew jigri wara l-karriera tkun xkiel ghall-hajja mizzewga jew inkella ghal-prokreazzjoni tal-ulied. Dan qed jinghad ghaliex l-attrici f’diversi brani tghid u fejn ma tghidx donnha timplika, li hadet id-decizjoni li hadet minhabba tali ambizzjoni taghha.

Illi fl-umili opinjoni ta’ din il-Qorti dan pero’ bhala kuncett fir-realta’ m‘huwiex minnu tant li l-karriera u l-hajja mizzewga jistghu u hafna drabi, anzi fil-maggoranza tal-kazi, jistghu u ghandhom jikkombinaw sew ma’ xulxin, tant li f’hafna kazi zwieg sod huwa mibni wkoll fuq karriera jew professjoni jew xoghol sod u ottenut b’success.

Illi dak li ma ghandux jigri w igib problemi fiz-zwieg huwa li l-karriera ssir l-iskop uniku tal-hajja ta’ bniedem jew bniedma, b’mod li l-hajja mizzewwga bid-drittijiet u dmirijiet li din tikkomprendi jigu ghal kollox injorati, mitluqa, traskurati jew addirittura abbandunati ghal kollox, jekk mhux bhal dan il-kaz, elementi essenzjali tal-istess jigu eliminati totalment.

Illi hawn jidher car in-nuqqas ta’ maturita’ tal-istess partijiet fil-kawza odjerna li jwassal lil din il-Qorti tghid li l-istess partijiet kellhom il-kunsens taghhom affett b’nuqqas ta’ deskrizzjoni fuq il-hajja mizzewwga u fuq l-elementi essenzjali taghha, *stante* li kuncett tal-hajja mizzewwga huwa wisq ampju minn dan kollu u jikkonvolvi komunjoni tal-partecipanti fih fil-hajja kollha umana, u allura anke fin-natura tax-xoghol, professjoni, jew kull haga ohra li l-bniedem jista’ jaghmel lecitament, b’mod li dak li huwa ta’ mportanza massima huwa li wiehed jew wahda b’rispett reciproku jikkompartecipa fil-hajja tal-iehor jew l-ohra bl-ahjar mod li jista’ u l-apprezzament ghax xoghol li wiehed jaghmel huwa wkoll kompartecipazzjoni fl-istess xoghol, u l-istess japplika ghall-prosegwiment tal-karriera tkun xi tkun.

Illi ghalhekk fl-opinjoni ta’ din il-Qorti jidher car li dan iz-zwieg ghandu jigi dikjarat null kemm ghar-ragunijiet kollha fuq indikati. Pero’ hemm iktar minn hekk f’dan il-kaz u dan

qed jinghad peress li jirrizulta li l-partjiet sa mill-bidu nett taz-zwieg taw importanza massima u kwazi unika lill-karriera u lin-negozju taghhom, b'mod u manjiera li fil-fatt gew li eskludew ghal kollox element essenzjali tal-hajja mizzewga li hija l-konvivenza taghhom u l-qsim tal-hajja taghhom bejniethom u flimkien f'kollox. Dan tant huwa minnu li fl-ahhar mill-ahhar l-attrici kellha tammetti li In verita' spiccaw ftit jew xejn jikkomunikaw ma' xulxin u dan kollu dovut ghall-fatt li kull wiehed u wahda minnhom ghamlu fil-karriera u/jew fin-negozju l-iskop tal-hajja kollha taghhom. In verita' ma setghax ikun mod iehor, u hawn il-Qorti dan tghidu b'dispjacir kbir u b'rispett profond lejn il-partijiet f'din il-kawza, ghaliex iz-zwieg ma huwiex, qatt ma kien u qatt ma jista' jkun xi komunjoni jew azjenda kummercjali u ghalhekk qatt ma jista' jigi rez tali.

Illi ghalhekk din il-Qorti wara li hadet in konsiderazzjoni l-provi kollha prodotti thoss li anke fuq din il-bazi hemm ragunijiet sabiex tintlaqa' t-talba attrici abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewgt partijiet.

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g) jinghad** skond ***J. Edward Hudson*** *"a condition could either be suspensive or resolutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. "I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you"* (**"Handbook II for Marriage Nullity Cases"** pg. 107). Illi huwa mportanti li wiehed jinnota li din l-kundizzjoni tapplika biss ghall-kaz ta' annullament taz-zwieg jekk din il-kundizzjoni tirreferi ghall-avveniment fil-futur, pero' abbazi tal-provi prodotti ma jidhirx li dan l-element gie ppruvat, u ghalhekk it-talba attrici fuq din il-bazi qed tigi michuda.

Illi minn dan kollu jidher li l-partijiet kellhom fil-mument taz-zwieg taghhom difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga billi ssoggettaw il-kunsens taghhom ghall-konvivenza bejniethom ghall-kundizzjoni li ma jkollhomx ulied mill-istess zwieg. Dan ghalhekk iwassal sabiex din

il-Qorti tikkonkludi li l-kunsens tal-partijiet kien ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u l-elementi essenzjali taghha, u wkoll li bil-kunsens taghhom huma eskludew pozittivament wiehed mill-elementi essenzjali taz-zwieg li huwa l-kuncett ta' prokreazzjoni ta' ulied. Hawn din il-Qorti tirreferi ghas-sentenzi **"David Mangion vs Maria Sciberras"** (P.A. (N.A.) 11 ta' Ottubru 1999); **"Imad Adel Hazory vs Gaetana Borg"** (P.A. (N.A.) 11 ta' Ottubru 1999); **"E vs F"** (P.A. (F.D.) 1 ta' Lulju 1994); **"Elizabeth Zammit nee' Consiglio vs John Zammit"** (P.A. (S.B.C.) 14 ta' Marzu 1986); **"Mary Hassanin nee' Spiteri vs Silvio Spiteri"** (P.A. (N.A.) 16 ta' Frar 2001) u **"Joseph Abdilla vs Maria Fenech"** (P.A. (N.A.) 21 ta' April 1999), **"Joseph Ferriggi vs Mary Anne Ferriggi"** (P.A. (RCP) 27 ta' Jannar 2003), u ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Illi ma' dawn irridu jizdiedu dak kollu li nghad dwar il-kunsens tal-partijiet anke jekk mhux relattat man-nozzjoni ta' prokreazzjoni ta' ulied, li wkoll iwasslu ghal dikjarazzjoni ta' annullament taz-zwieg abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, in kwantu l-istess jikkontrastaw ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn l-partijiet fit-tmienja u ghoxrin (28) ta' April 1991 huwa null u bla effett fil-Ligi u dan *ai termini* **tal-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Bl-ispejjez kollha tal-kawza jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet *stante* li t-tnejn kienu responsabbli ghal tali annullament taz-zwieg hawn affermat.

Moqrija.

---------------------------------TMIEM---------------------------------